

Prima instanță: Judecătoria Hîncești, sediul Ialoveni (C.Albu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (M.Guzun, S.Gîrbu, V.Buhnaci)

Î N C H E I E R E

25 iulie 2018

mun.Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecători

Svetlana Filincova
Nicolae Craiu
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de Igor Mocan,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Igor Mocan și
Cvilencov Iuri împotriva Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani privind încasarea
prejudiciului material și moral,
împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 martie 2018,

c o n s t a ț ă :

La 15 august 2017, Mocan Igor și Cvilencov Iuri au depus cerere de chemare
în judecată împotriva Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani privind constatarea
faptului discriminării pe criteriu de limbă, încasarea prejudiciului material în
mărime a câte 210 000 unități convenționale și a prejudiciului moral în mărime de
150 000 unități convenționale.

În motivarea acțiunii reclamanții au indicat că la data de 17 februarie 2017 au
depus cerere de apel împotriva hotărîrii Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani,
dispozitivul căruia a fost pronunțat la 17 februarie 2017 (dosarul nr.2-4926/16 și
nr.2-646/17) părțile pe dosar fiind reclamanții Mocan Igor și Cvilencov Iuri, iar în
calitate de pîrît, Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Cererea de apel a fost înregistrată în registrul de evidență a corespondenței a
Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani la data de 17 februarie 2017, însă pînă la
data de 26 iulie 2017 s-a aflat în Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani. La data
depunerii cererii, locul de aflare a dosarului nu era cunoscut, astfel prejudiciul
moral a fost apreciat în mărime de 120 000 unități convenționale.

La data de 28 februarie 2017 au depus cerere de apel împotriva hotărîrii
Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, dispozitivul căruia a fost pronunțat la data
de 27 februarie 2017 (dosarul nr.2-1364/17) părțile pe dosar fiind reclamanții
Mocan Igor și Cvilencov Iuri, iar în calitate de pîrît, Guvernul Republicii Moldova.

Cererea de apel a fost înregistrată în registrul de evidență a corespondenței a
Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, la data de 28 februarie 2017, însă pînă la
data de 26 iulie 2017 s-a aflat în Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani. La data

depunerii cererii, locul de aflare a dosarului nu era cunoscut, astfel prejudiciul moral a fost apreciat în mărime de 100 000 unități convenționale.

La data de 19 mai 2017, au depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, dispozitivul căruia a fost pronunțat la data de 17 mai 2016 (dosarul nr.2-1216/17 și nr.2-5965/16) părțile pe dosar fiind reclamantii Mocan Igor și Cvilencov Iuri, iar în calitate de pârît, Guvernul Republicii Moldova. Cererea de apel a fost înregistrată în registrul de evidență a corespondenței a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani la data de 19 mai 2017, însă pînă la data de 26 iulie 2017 s-a aflat în Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani. La data depunerii cererii locul de aflare a dosarului nu era cunoscut, astfel prejudiciul moral a fost apreciat în mărime de 100 000 unități convenționale.

La data de 29 iunie 2017 au depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani dispozitivul căruia a fost pronunțat la data de 28 iunie 2017 (dosarul nr.2-2434/17) părțile pe dosar fiind reclamantii Mocan Igor și Cvilencov Iuri, iar în calitate de pârît, Ministerul Justiției al Republicii Moldova. Cererea de apel a fost înregistrată în registrul de evidență a corespondenței a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani la data de 29 iunie 2017. La data depunerii cererii locul de aflare a dosarului nu era cunoscut, astfel prejudiciul moral a fost apreciat în mărime de 100 000 unități convenționale.

Din răspunsul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 26 iulie 2017, la solicitările de 30 iunie 2017 și 24 iulie 2017 cu privire la eliberarea informației pe marginea dosarelor aflate în gestiunea instanței, reiese că dosarele la data de 26 iulie 2017, cu excepția dosarului nr.2-2434/17, se aflau la translator.

Solicitarea din 24 iulie 2017 cu privire la prezentarea dosarelor pentru a face cunoștință și a face copii a fost lăsată fără examinare.

Consideră reclamantii că fiind persoane de origine etnică minoritară, bulgar și rus, au devenit victimele discriminării pe criteriu de limbă în Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, deoarece instanța de judecată nu a expediat în instanța de apel, precum era obligată de lege, cererile de apel declarate în limba rusă, sub pretextul transmiterii lor translatorului, fără a asigura traducerea lor în perioada de recurs prin apel, astfel săvîrșind acțiuni, care i-au pus în situație defavorabilă în comparație cu alte persoane, care posedă limba de stat și le-a limitat accesul la justiție, ce se consideră discriminare indirectă pe criteriu de limbă. Mai mult ca atît, sunt temeuri de a considera că aceasta a devenit deja o practică.

Au invocat că se simt frustrați și nemulțumiți de faptul că Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani a încălcat în mod repetat dreptul lor de acces liber la justiție, din motive discriminatorii, ce le-a provocat stări repetate de stres, neliniște și disconfort psihologic, iar această stare a avut un impact negativ asupra familiilor lor.

Reclamantul Mocan Igor și-a întemeiat daunele morale inclusiv prin faptul că suferă de diabet zaharat și încălcările repetate ale drepturilor sale de acces liber la justiție din motive discriminatorii, i-au afectat starea sănătății. Aceste încălcări au dus la agravarea bolii cronice diabetul-zaharat, manifestată prin senzația crescută de slăbiciune, oboseală crescută și afectare a vederii (nourășul alb pe ochi), au devenit mai dese cazurile de vertejuri și spasme ale mușchilor gambei (Revista Diabetul, alimentația și bolile metabolice. România, v.13, nr.4/2006).

Solicită reclamantii constatarea acțiunilor de discriminare indirectă pe criteriu de limbă și încasarea de la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani a prejudiciului

material în mărime de 210 000 unități convenționale pentru fiecare și a prejudiciului moral în mărime de 150 000 unități convenționale pentru fiecare.

Prin hotărârea Judecătorei Hîncești, sediul Ialoveni din 15 noiembrie 2017, s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Mocan Igor și Cvilencov Iuri împotriva Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani privind încasarea prejudiciului material și moral.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 06 martie 2018, s-a respins apelul declarat de Mocan Igor și Cvilencov Iuri și menținută hotărârea Judecătorei Hîncești, sediul Ialoveni din 15 noiembrie 2017.

Pentru a decide astfel, instanța de apel, cu referire la circumstanțele cauzei, a reținut că discuțiile referitoare la accesul la justiție trebuie să se poarte în sfera legislației procesuale, care constituie legislația specială, nu în cea a unor legi generale.

Totodată, instanța de apel a reținut că întrucît judecarea pricinilor civile se desfășoară în limba moldovenească (potrivit art.24 alin.1 Cod de procedură civilă), cererile de chemare în judecată, cererile de apel și de recurs nu se vor putea depune în instanța de judecată într-o altă limbă. Fără a diminua dreptul tuturor justițiabililor de a-și vorbi limba maternă în viața de zi cu zi, justiția se înfăptuiește în limba oficială a statului. Dacă este cazul cei care nu o cunosc pot beneficia gratuit de dreptul la un interpret. Așadar, cererea de chemare în judecată, cererile de apel și de recurs redactate într-o altă limbă decît limba oficială a procesului trebuie însoțite de traducerea acestora realizată de către un translator autorizat. Sarcina traducerii cererii de chemare în judecată a cererii de apel și de recurs formulate într-o altă limbă decît limba oficială a statului îi aparține celui ce o prezintă și nu instanței de judecată.

A specificat că contrar prevederilor art.19 alin.1 al Legii nr.121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității, apelanții-reclamanți Mocan Igor și Cvilencov Iuri înaintînd cererea de chemare în judecată, nu au prezentat fapte care permit prezumția existenței unui fapt de discriminare. Nu au fost constate sau stabilite fapte de discriminare în privința apelanților.

A subliniat că contrar prevederilor art.118, 121 Cod de procedură civilă, apelanții-reclamanți nu au adus careva probe în susținerea pretențiilor din acțiune, prin urmare instanța de fond just a aplicat normele legale relevante la circumstanțele speței și a respins cererea de chemare în judecată.

La 23 mai 2018 Mocan Igor a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 martie 2018 și a hotărârii Judecătorei Hîncești, sediul Ialoveni din 15 noiembrie 2017, cu emiterea unei hotărîri noi prin care acțiunea să fie admisă.

Recurentul a indicat temei de declarare a recursului prevederile art.432 alin.4 Cod de procedură civilă.

În motivarea recursului s-a indicat că instanța de apel a adoptat decizia pe motivele invocate în instanța de fond. Motivele expuse de instanța de apel sunt neîntemeiate și contravin prevederilor art.19 Cod de procedură civilă.

A indicat că în cererea de chemare în judecată au fost expuse pe deplin faptele care permit prezumția existenței unui fapt de discriminare, astfel au îndeplinit prevederile prevăzute de art.19 alin.1 al Legii nr.121 din 25 mai 2012.

A mai indicat că pîrîtul, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, în ședințele de judecată, atît în prima instanță, cît și în instanța de apel, nu a prezentat referință sau

obiecțiile sale la cererea de chemare în judecată și în așa mod a confirmat existența faptului de discriminare, cât și faptul absenței nemotivate de la ședințele de judecată. Mai mult ca atât, adresându-se la 30 martie 2018 instanței de apel cu cerere prin care a solicitat să fie tradusă decizia instanței de apel din 06 martie 2018 cu expedierea în adresa sa a traducerii, aceasta a rămas fără executare.

Instanțele de judecată pe parcursul examinării cauzei nu au organizat în modul corespunzător ședințele de judecată, nu a fost imparțială și obiectivă, nu a asigurat egalitatea părților în proces, nu a asigurat condiții necesare participanților la proces pentru examinarea cauzei și în mod obiectiv să examineze temeiurile de fapt și de drept, nu au asigurat egalitatea părților în proces prevăzută de lege.

Consideră că de către instanțele inferioare au fost încălcate prevederile art. 6 § 1 și art.14 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului.

În conformitate cu art.434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă faptul că decizia Curții de Apel Chișinău din 06 martie 2018, a fost expediată pentru cunoștință participanților la proces la 28 martie 2018 (f.d.79) lipsind însă date privind recepționarea acesteia de către Mocan Igor, în circumstanțele menționate, recursul declarat la 23 mai 2018, se consideră a fi depus în termenul prevăzut de lege.

În conformitate cu art.439 alin.(2) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 19 iunie 2018 în adresa Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani a fost expediată copia recursului declarat de Mocan Igor, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, care însă nu a fost depusă.

În conformitate cu art.439 alin.(3) Cod de procedură civilă, judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Mocan Igor este inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art.432 Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art.433 lit.a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Mocan Igor nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Or, argumentele indicate în recurs se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanțele ierarhic inferioare și nu redă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate și urmează a fi respins.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă, la caz încălcările invocate de către recurent, nu conțin exclusiv chestiuni de drept și nu permit încadrarea lor în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă. În mod evident lipsește o formulare suficientă și adecvată în ceea ce privește chestiunea de drept pusă în discuție pentru a identifica esența cererii de recurs și ilegalitatea deciziei contestate, impuse de art.437 alin.1, lit.f) Cod de procedură civilă (a se vedea, Petrovic v.Luxemburg, 17 februarie 2011, parag.31 – 33, Sturm v.Luxemburg, ibidem, parag.32).

În această ordine de idei se precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența

probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art.432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art.130 Cod de procedură civilă, însă din recursurile declarate nu rezultă încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

Cît privește dreptul justițiabilului „de a fi auzit de o instanță”, garantat de art. 6 § 1 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, instanța notează că obligația de a motiva o hotărîre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea *inter alia*, *Helle v.Finlanda*, 19 decembrie 1997, parag.55; *Latourniere v.Franța*, 10 decembrie 2002, parag.2; *Hansen v.Norvegia*, 2 octombrie 2014, parag.71-74). De fapt în concepția instanțelor europene, articolul 6 § 1, nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispozițiile legale specificate, respinge un recurs ca fiind „lipsit de șanse de succes”, ceea ce s-a constatat în cazul de față (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen vs Finlanda* (nr.2), 13 ianuarie 2009, parag.24; *Papaioannou vs Grecia*, 2 iunie 2016, parag.45 sau *Baydar vs Olanda*, 24 aprilie 2018, parag.46).

Prin urmare, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, instanța de apel a examinat cauza sub toate aspectele, cu respectarea normelor de procedură și aplicarea corectă a legii materiale, iar în esența lor argumentele recursului, au fost verificate minuțios, la judecarea cauzei în ordine de apel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Mocan Igor, ca inadmisibil.

În conformitate cu art.art.270, 433 lit.a), 440 alin.(1) Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Mocan Igor.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Svetlana Filincova

judecători

Nicolae Craiu

Victor Burduh